

Vlaanderen
is ondernemen

AGENTSCHAP
INNOVEREN &
ONDERNEMEN

ORIGINEEL
VOOR
KLASSEMENT

DATUM

INITIALEN

Clusterpact
Speerpuntcluster VII
2017

Inleiding

De Vlaamse regering keurde op 4 maart 2016 het besluit goed waarin de steun geregeld wordt voor innovatieclusters in Vlaanderen. De doelstelling van het clusterbeleid bestaat in het ontsluiten van onbenut economisch potentieel en de realisatie van competitiviteitsverhogingen bij Vlaamse ondernemingen via een actieve en duurzame samenwerking tussen actoren.

Het competitiviteitsprogramma van de speerpuntcluster VIL werd op 27 oktober 2016 positief beoordeeld. Voor de faciliterende rol van de clusterorganisatie werd door het Agentschap Innoveren en Ondernemen een steunovereenkomst voor 3 jaar opgemaakt ten bedrage van maximaal € 500.000/jaar (HBC.2016.0412). Deze steunovereenkomst wordt na positieve tussentijdse evaluaties verlengd tot maximum 10 jaar.

In het besluit Vlaamse regering wordt eveneens aangegeven dat met de geselecteerde clusterorganisaties van de speerpuntclusters een clusterpact zal worden afgesloten. In het clusterpact worden de engagementen vastgelegd van alle partners, zowel ondernemingen, kennisinstellingen en de overheid ter **ondersteuning van de uitrol van het competitiviteitsprogramma van de speerpuntcluster**.

Het clusterpact wordt **jaarlijks geactualiseerd** op basis van het jaarplan van de cluster.

Het nakomen van de afspraken, en behalen van doelstellingen wordt gemonitord en jaarlijks geëvalueerd.

Artikel 1. Opsomming alle deelnemende partijen – vertegenwoordigers van de triple helix

1. Minister Bourgeois, Minister-president van de Vlaamse regering, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
2. Minister Weyts, minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
3. Minister Muyters, minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, handelend binnen zijn hoedanigheid en zijn bevoegdheden binnen de Vlaamse Regering;
4. Dhr. Bernard De Potter, Administrateur Generaal bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen.

hierna 'De Vlaamse overheid' genoemd

5. Speerpuntcluster Logistiek vertegenwoordigd door mevr. Liesbeth Geysels in haar functie van Algemeen Directeur en dhr. Danny Van Himste in zijn functie van voorzitter van Vlaams Instituut voor de Logistiek vzw;

hierna 'de clusterorganisatie VIL' genoemd

de ondernemingen, kennisinstellingen en andere organisaties worden door de clusterorganisatie vertegenwoordigd

Artikel 2. Tijdsduur en actualisering van het clusterpact

Het clusterpact wordt opgemaakt voor een periode van maximaal 10 jaar. Dit is de maximale periode dat de clusterorganisatie financiering kan bekomen als innovatiecluster (GBER art. 27). Indien de speerpuntclusterwerking vroegtijdig wordt stopgezet, komen ook de afspraken van dit clusterpact te vervallen.

Het clusterpact wordt minimaal **jaarlijks geactualiseerd** op basis van het jaarplan van de cluster. Bij de jaarlijkse actualisering van het clusterpact kunnen steeds nieuwe partijen toetreden, of bestaande partijen uittreden.

Artikel 3. Niet-afdwingbaarheid, inspanningsverbintenis

Het clusterpact is een inspanningsverbintenis en geen resultaatsverbintenis tussen de deelnemende partijen.

De partijen komen overeen dat de afspraken niet in rechte afdwingbaar zijn.

De partijen engageren zich ertoe om, met wederzijds respect, gedurende de tijdsduur van het clusterpact, samen te werken aan de succesvolle uitvoering ervan.

De verwijzing in dit clusterpact naar projecten, waarvoor financiering van de Vlaamse overheid gevraagd zal worden, mag niet geïnterpreteerd worden als een engagement tot financiering (vb Interreg en andere).

Artikel 4. Afspraken

1 Geormerkte middelen ter ondersteuning van activiteiten uit het competitiviteitsprogramma

Er worden middelen uit het Hermesfonds geormerkt (cfr begrotingsopmaak 2017) voor de uitvoering van projecten, uitgezonderd de projecten passend in het reguliere steuninstrumentarium van het Agentschap innoveren en ondernemen, zoals indicatief opgenomen in onderstaande lijst.

De KPI's direct gerelateerd aan de omvang van de geormerkte middelen, zijn opgenomen in bijlage 1, waarbij de streefwaarden jaarlijks voor het einde van het voorafgaande werkingsjaar geactualiseerd worden in functie van de beschikbare geormerkte middelen.

Projectportfolio voor het werkjaar 2017

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de projecten (diverse projecttypes) in de pijplijn die, onder voorbehoud van goedkeuring door de VIL Adviesraad en Raad van Bestuur, startklaar zijn op relatief korte termijn (2017). De projecten in de pijplijn zijn deze die onder meer ressorteren uit een brainstormsessie die het VIL organiseerde met alle partijen uit de triple helix (zie VIL businessplan voor erkenning SPC Logistiek) en passen binnen de 4 thema's uit het competitiviteitsprogramma van de speerpuntcluster (Duurzaamheid, digitalisering, Flanders gateways en Omni-channel). De vermelde bedragen zijn indicatief.

In de tabel bevinden zich ook drie projecten die niet gealloceerd moeten worden op het geormerkt clusterbudget van het VIL. De filosofie van het clusterbeleid indachtig werden kennisinstellingen aangespoord om logistieke issues mee op te nemen in de financiële middelen waar zij toegang tot hebben.

PROJECT	Cluster thema	Onderzoeks-partners ¹	Opstart	Link met transitiedomein	Budget-raming 2017
CiLoTex	Duurzaamheid	UGent VITO	Q3 - 2017	Circulaire economie	€ 280k
Logistics2Care @Home	Duurzaamheid Omni-channel	UHasselt	Q3- 2017	/	/ ²
Omni Strategy Creator	Omni-channel	UGent UAntwerpen	Q4 - 2017	/	€ 1,5 M
Logistics Sustainability Index	Duurzaamheid	VUB	Q4-2017	Klimaat	€ 330k
Exoskeletons for logistics	Digitalisering	Te gunnen via RFP	Q4-2017	Industrie 4.0	€ 235k
Cambion	Duurzaamheid	Te gunnen via RFP	Q4-2017	/	€ 185k
Block Chain for supply chains	Digitalisering Flanders Gateways	Te gunnen via RFP Eggsplora	Q4 - 2017	Industrie 4.0	€ 210k
GraphLog	Digitalisering Duurzaamheid	KU Leuven	Q1 - 2018	Klimaat	€ 2 M
ScreenPack	Omni-channel	UHasselt	Q4 - 2017	Klimaat	/ ²
Data Driven Logistics	Digitalisering	KU Leuven VUB UHasselt	Q4 - 2017	Industrie 4.0	/ ²
Logistiek Demonstratie Centrum	Thema overschrijdend	/	Q2 - 2017	Industrie 4.0	€ 1,5 M

Hefboomwerking : Hier tonen de triple helix partners elk aan hoe ze hun middelen aligneren met de door de cluster gedefinieerde thema's.

In 2017 zal de hefboomwerking verder gedefinieerd worden voor komende jaren in overleg met de clusterorganisatie, de clusterleden (via de clusterorganisatie) en het agentschap Innoveren en Ondernemen, inclusief de wijze om deze hefboomwerking te meten en kwantitatief weer te geven. Een eerste aanzet voor de hefboomwerking is opgenomen in bijlage 2. Een aantal hefboom indicatoren zijn opgenomen in de lijst met KPI's (zie bijlage 1).

Met de gerealiseerde hefboomwerking op jaarbasis zal rekening gehouden worden bij de jaarlijkse bepaling van geormerkte middelen. Voor de geormerkte middelen wordt jaarlijks, voor 15 november, een planning van projecten voorgelegd.

¹ VLIR wenst openbare oproepen voor projecten in het geormerkte budget indien uit de VIL-competentiematrix, die opgesteld werd samen met de universiteiten, zou blijken dat meerdere universiteiten de kennis in huis hebben. (cfr. brief VLIR dd. 22/12/16). Deze procedure zal door het VIL na wijziging van de statuten ingevoerd worden.

² Logistieke projecten op budget van universiteiten, hogescholen, ...

Er wordt het engagement genomen om jaarlijks, in 2017, 2018 en 2019 geormerkte middelen te voorzien voor de gesteunde speerpuntclusters. Bij positieve evaluatie zullen ook voor de volgende periodes geormerkte middelen toegekend worden, gezien de tijdshorizon 10 jaar bedraagt.

2 Hinderpalen voor realisatie economische meerwaarde

De clusterorganisatie zal in 2017 een procedure opstellen om de hinderpalen of knelpunten bij de uitvoering van het competitiviteitsplan, en dus de realisatie van de vooropgestelde economische meerwaarde, te identificeren. Bij jaarlijkse evaluatie van het clusterpact zullen deze hinderpalen of knelpunten, alsook mogelijke oplossingen besproken worden. In geval deze oplossingen concreet engagement vereisen van bedrijven, kennisinstellingen, overheid of andere actoren, kunnen wenselijke en realistische tussenkomsten bij de jaarlijkse actualisering opgenomen worden in het clusterpact. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar tussenkomsten van de Vlaamse overheid.

Als de hinderpalen of knelpunten een relatie hebben met de transitieprioriteiten Industrie 4.0 en/of Circulaire Economie aspecten, zal in overleg met de transitie managers bekeken worden welke oplossingsgerichte actie kan opgenomen worden, binnen de middelen en het mandaat van de transities. Als voorbeeld kan bekeken worden in hoeverre het relevant en mogelijk is om instrumenten als regelluwe zones of experimenteerruimtes op te zetten. Het samenbrengen van de nodige expertise (o.a. binnen Vlaamse overheid en vanuit bestaande netwerken aangevuld met nodige relevante externe expertise al dan niet vanuit partners) kan daarbij worden opgenomen door de transitie managers.

Volgende mogelijke knelpunten werden reeds geïdentificeerd in het kader van bovenstaande projecten:

a) Project 'Omni Strategy Creator':

Eén van de grootste aspecten die groei van e-commerce in Vlaanderen tegenhoudt, is de loonkost ten opzichte van de ons omringende landen. Ook de arbeidsflexibiliteit, inclusief avond-/nachtwerk en weekend werk, en de eraan gerelateerde loontoeslagen zijn in Vlaanderen minder gunstig in vergelijking met de buurlanden. Voor implementatie van omni-channel zijn dit factoren die (verdere) verbetering nodig hebben.

b) Project Cambion:

Transport voor rekening van derden is nu federaal gereguleerd, maar wordt een gewestelijke bevoegdheid. Dit impliceert dat de uitreiking van vergunningen bij transporten voor rekening van derden niet langer zal gebeuren door de FOD Mobiliteit, dan wel door de Vlaamse administratie. Bij de FOD hebben ze een systeem ontwikkeld, genaamd 'Transberu' dat toelaat online de vergunning aan te vragen. Meeste vervoerders maken er echter geen gebruik van omdat het een ingewikkelde aanmelding is. Door de FOD wordt in dit systeem niet meer geïnvesteerd en geen idee wat Vlaanderen ermee wil/zal aanvangen, dan wel zal opteren voor de ontwikkeling van een volledig nieuwe tool.

Het vlot kunnen uitwisselen van vrachtwagens tussen meerdere bedrijven vereist evenwel een grote soepelheid én snelheid van behandeling. Een regelluwe zone voor het uitvoeren van de pilotcase zal zich opdringen. Ook de problematiek van de schijnzelfstandigheid dient onderzocht te worden.

c) Project 'Blockchain for supply chains':

Het ontbreken van standaarden voor logistieke blockchain toepassingen waarop certificatie kan gebeuren.

3 Front-office functie voor agentschap Innoveren en Ondernemen

De speerpuntcluster is één van de belangrijke partners van het agentschap. Om dit te benadrukken in de externe communicatie zal gebruik gemaakt worden van een "gecombineerd logo" dat in afstemming tussen de speerpuntcluster en communicatiedienst van het agentschap ontwikkeld wordt. De richtlijnen

voor gebruik van het logo worden beschreven in "communicatierichtlijnen_clusters" te vinden op <http://www.vlaio.be/artikel/nuttige-documenten>.

Het agentschap zal er voor zorgen dat de speerpuntcluster al de nodige informatie ter beschikking heeft over steunmaatregelen om deze informatie te kunnen delen met de ledenbedrijven.

Voor het aantrekken van projecten in Europese initiatieven (Horizon 2020, ERAnetten, Interreg, ...) werden volgende afspraken gemaakt tussen het agentschap en de speerpuntcluster:

- A. Via de inzet van de programma's van agentschap innoveren en ondernemen in diverse netwerken kunnen leden van de clusterorganisaties steun krijgen van agentschap innoveren en ondernemen voor hun aandeel binnen grensoverschrijdende projecten. Dit omvat Eureka, Art 185 netwerken, ECSEL en ERA-NET initiatieven.

Het VIL verbindt zich ertoe om:

- Zijn clusterleden op regelmatige basis een overzicht te bezorgen van geplande oproepen via zijn nieuwsbrief en website.
 - Zijn geïnteresseerde clusterleden door te verwijzen naar de VLAIO-medewerkers voor meer specifieke informatie.
 - VLAIO te informeren over de resultaten van de besprekingen binnen ALICE (Alliance for Logistics Innovation through Collaboration in Europe), waar de logistieke noden en trends besproken worden en dienen als leidraad voor toekomstige calls binnen Horizon 2020. Deze informatie laat VLAIO ook toe om in nieuwe netwerken te stappen in functie van de noden van de logistieke sector.
- B. Naast informatiedoorstroming verbindt het VIL zich ertoe om twee maal per jaar een infosessie te organiseren waarop alle leden van de cluster uitgenodigd worden. Op deze sessies zullen VLAIO medewerkers uitgenodigd worden om de voor de clusterleden relevante programma's van de Europese Commissie toe te lichten, alsook de begeleidingsmogelijkheden waarvan de clusterleden kunnen genieten.

4 Inzet in transitieprioriteiten in Vlaanderen

Dit onderdeel beschrijft de samenwerking van de speerpuntcluster met de transitieprioriteiten zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering in haar Visie 2050. Er wordt op hoofdlijnen beschreven op welke manier de clusterorganisatie kan samenwerken met de transities Industrie 4.0 en Circulaire Economie met als belangrijkste doelstelling deze transversale prioriteiten een plaats te geven in de werking van de speerpuntcluster. Als uitgangspunt wordt daarbij gehanteerd dat, voor zover mogelijk én relevant, Industrie 4.0 en Circulaire Economie zo geïntegreerd mogelijk worden aangebracht door de transitie managers en eveneens zo geïntegreerd mogelijk tot uitvoering wordt gebracht binnen de clusterwerking.

De verdere concretisering van deze hoofdlijnen tot concrete acties voor 2017 zijn als bijlage 3 opgenomen bij het clusterpact. Deze bijlage wordt op jaarlijkse basis, na de jaarlijkse evaluatie van het clusterpact en eventuele bijsturing door de clusterorganisatie en in onderlinge afstemming met de transitie managers, geactualiseerd. Er zal op regelmatige basis een overleg met de transitie managers plaatsvinden.

Samenwerking op hoofdlijnen:

- Overzicht van projectportfolio en inzoomen op 1 of max. 2 frontrunner projecten

Minimum één keer per jaar wordt de projectportfolio van de clusterorganisatie gescreend en wordt er, samen met de transitimanagers, gecapteerd in welke projecten een circulaire economie- en/of industrie 4.0 aanpak aan bod komt. Het resultaat van de screening van de projecten voor werkingsjaar 2017 werd meegenomen in de bovenvermelde projectentabel.

Op basis van deze eerste screening wordt jaarlijks een tweetal projecten geselecteerd als frontrunnerprojecten. Rond elk frontrunnerproject wordt een actieve samenwerking en communicatie opgezet die tot doel heeft voor de leden van de speerpuntcluster, en mogelijk ook voor een breder publiek, te tonen wat de mogelijkheden en opportuniteiten zijn van waardecreatie bij toepassing van een Industrie 4.0 en Circulaire Economie aanpak, én om de clusterorganisatie als thought leader op dit domein naar voor te schuiven.

- Van het creëren van awareness naar het verdiepen van kennis van de clusterleden rond Industrie 4.0 en Circulaire Economie

In functie van het gemiddelde kennisniveau van de clusterleden over de transitithema's Industrie 4.0 en Circulaire Economie wordt bekeken welke opleidingsvorm(en) het best ingezet worden om het kennisniveau van de lidbedrijven te verhogen. Dit kan gaan van een brede toelichting rond de transitithema's (awareness creatie), over de organisatie van een inspirerende workshop welke tot doel heeft de lidbedrijven te inspireren om verdere actie te nemen (verdieping) tot het vastpakken van een aantal projecten en het ambitieniveau van deze projecten verder op te rekken.

Het opzetten van een infosessie, onder eender welke vorm, gebeurt steeds op initiatief van de clusterorganisatie. De opbouw en inhoud wordt opgemaakt en uitgerold in onderling overleg met de transitimanager(s).

- Actieve opname van de netwerkfunctie

Het opnemen van de netwerkfunctie kan zowel gebeuren door de transitimanagers als door de speerpuntcluster. De transitimanagers kunnen vanuit hun uitgebreide kennis van het veld en de spelers rond de transitithema's mogelijk relevante nieuwe samenwerkingen detecteren, doorverwijzen (van en naar de speerpuntcluster), kennis en expertise inbrengen van hun netwerk,... De speerpuntcluster kan de netwerkfunctie opnemen door het aanbrengen van concrete best practices en deze actief te delen onder de vorm van een interview, toelichting, ...

5 Afstemming met andere organisaties

5.1 Afstemming met beleidsdomein mobiliteit MOW

Het departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) is een belangrijk departement voor de logistieke cluster. In zijn beleidsnota 2014 – 2019 focust Vlaams minister Ben Weyts op meerdere maatregelen die een duidelijke link hebben met de Speerpuntcluster Logistiek, zoals:

- Investeren in economische en logistieke netwerken voor een goede hinterlandontsluiting (link met het clusterthema 'Flanders gateways');
- De ontwikkeling van een multimodaal Vlaams vervoersbeleid, waarbij stedelijke distributie een volwaardig thema wordt in de optimalisatie van de logistiek en waar wordt ingezet op de uitbouw van een 'synchronodaal platform' (link met het clusterthema 'duurzaamheid');
- Duurzame logistiek met oog voor innovatie (link met het clusterthema 'duurzaamheid');
- Verdere ontwikkeling van de Vlaamse zeehavens (link met het clusterthema 'Flanders Gateways');
- Investeren in luchtkwaliteit en vergroening energie, uitrollen van alternatieve brandstofinfrastructuur (link met clusterthema 'duurzaamheid').

Gelet op de rol van de speerpuntcluster logistiek enerzijds en de accenten in het beleid inzake goederenmobiliteit en logistiek anderzijds, ligt samenwerking tussen VIL en MOW voor de hand. Het VIL kan bouwen op zijn uitgebreid netwerk van contacten binnen de Vlaamse logistieke community. Naast contacten met individuele bedrijven onderhoudt het VIL ook goede relaties met sectorfederaties zoals bv. OTM, Essenscia, Comeos, Be-Commerce, Fevia, Agoria, Febetra, Transport en Logistiek Vlaanderen, enz. Dit netwerk maakt het VIL goed geplaatst om bedrijven te informeren, sensibiliseren, ondersteunen, met elkaar in contact te brengen en eventueel te doen samenwerken. Het aanspreken van het VIL kan betrekking hebben op uiteenlopende punten, zoals:

- Het verstrekken van inhoudelijke input bij de organisatie van events.
- Het verlenen van medewerking aan events, hetzij door actieve deelname, hetzij door moderatie.
- Het deelnemen aan werksessies waarbij vorm gegeven wordt aan het mobiliteitsbeleid.
- Het opnemen van de rol als single point of contact voor MOW naar de (leden-)bedrijven toe.
- Het opnemen van voor de clusterleden relevante MOW-events op de VIL website.
- Het verstrekken van input voor en feedback op de wetenschappelijke onderzoeksagenda van het beleid.
- Het vervullen van een signaalfunctie op het vlak van:
 - o Detectie van nieuwe logistieke noden en trends;
 - o Vastgestelde knelpunten en hindernissen om bepaalde innovaties (van procesmatige of technologische aard) te realiseren;
 - o Best practices in het buitenland.

Deze inzet wordt door het VIL vastgelegd op 8 mandagen per kalenderjaar, waarbij de tijd voor de kwartaalmeetings niet is inbegrepen.

Voor de uitvoering van flankerende studies, conform art. 4.1, laatste alinea, kan een samenwerkingsovereenkomst tegen vergoeding gesloten worden tussen MOW en VIL.

Om deze samenwerking in goede banen te leiden, zullen partijen vier maal per jaar een overlegmeeting beleggen om af te stemmen. Deze meetings zullen afwisselend doorgaan bij MOW en VIL.

5.2 Afstemming met FIT

Als Speerpuntcluster Logistiek zal het VIL proactief inzetten op internationaliseren, zowel in haar hoedanigheid als cluster, als voor de clusterleden. Diverse samenwerkingsovereenkomsten met buitenlandse clusters (Fraunhofer ILM, Zaragoza Logistics Center, TKI Dinalog, ILiM Polen, ...) en actieve betrokkenheid bij ALICE zullen de basis vormen voor een succesvolle participatie in relevante EU projecten (Horizon 2020, ERANET, EFRO, Interreg, ...).

In het kader van 'Vlaanderen versnelt' onderschrijft het VIL de nieuwe internationaliseringsstrategie en zal het op het vlak van Smart Logistics, één van de vijf geselecteerde waardeketens en domeinen, zijn kennis over de Vlaamse cluster en bedrijven delen met het FIT door middel van:

- Het aanleveren van up to date informatie over de cluster voor FIT marketing mix (brochures, presentaties, missies, ...) wanneer de vraag zich stelt.
- Het verstrekken van informatiesessies aan het binnenlands en buitenlands netwerk van FIT over de cluster in het kader van opleiding, jaarlijkse terugkeer, ...

Daarnaast heeft het VIL een aanvraag tot erkenning als structurele partner van het FIT ingediend conform het besluit van de Vlaamse regering van 18 november 2016 om zowel op het vlak van trade als op het vlak van invest de FIT activiteiten te ondersteunen. De aanvraag van VIL werd dd. 20/03/17 ontvankelijk verklaard en de onderhandelingsrondes lopen op zijn einde.

Deze prestaties van VIL als structurele partner van FIT worden voor 50% gefinancierd door FIT. Resterende financiering komt van leden-bedrijven van VIL of eigen middelen.

De uitvoering van ad hoc studies, zoals internationale benchmarking en kloofanalyse, vallen niet onder het structureel partnership. Een dergelijk onderzoek zal in voorkomend geval het voorwerp uitmaken van een afzonderlijke samenwerkingsovereenkomst, waarbij de VIL-prestaties marktconform vergoed zullen worden.

5.3 Afstemming met WSE

Om competitieve groeivoordelen in een kennisgedreven economie te realiseren, is eveneens een gerichte focus op competenties noodzakelijk. Competenties spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van de verdere ontwikkeling van de cluster. De beschikbaarheid van de nodige competenties en vaardigheden en voldoende gekwalificeerde en wendbare werknemers kan een sterke katalysator zijn voor de cluster.

Daarom is het belangrijk om snel te kunnen anticiperen op de dynamiek van de arbeidsmarkt en flexibel in te spelen op de noden die zich op dit vlak in de cluster zullen voordoen.

De cluster zal daarom een antennefunctie uitbouwen waarbij de info omtrent competentienoden van vandaag en waar mogelijk ook van morgen doorstromen naar relevante actoren. Op die manier kunnen er partnerschappen ontstaan met sectoren en opleidingsactoren (o.a. Syntra Vlaanderen en VDAB) die de cluster verder kunnen versterken. Om de antennefunctie op te volgen wordt er 2 maal per jaar een overleg gepland met het departement WSE.

Tijdens dit overleg wordt door de clusterorganisatie VIL een toelichting gegeven bij lopende en geplande projecten en activiteiten/evenementen met aandacht voor de mens in de logistiek en mogelijke competentienoden. Vanuit WSE wordt toelichting gegeven over nieuwe of gewijzigde afspraken met sectororganisaties die raakvlakken hebben met de clusterorganisatie, alsook over nieuwe of gewijzigde afspraken met VDAB, Syntra Vlaanderen of andere organisaties van belang voor het opnemen van acties voor het invullen van competentienoden in de speerpuntcluster.

Artikel 5. Opvolging clusterpact

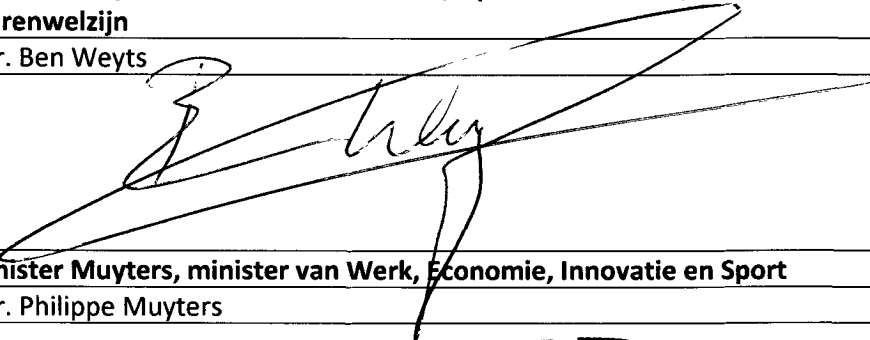

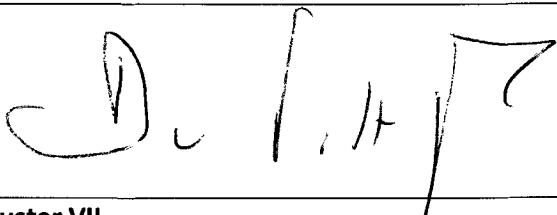
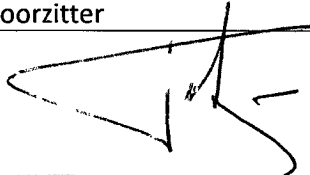
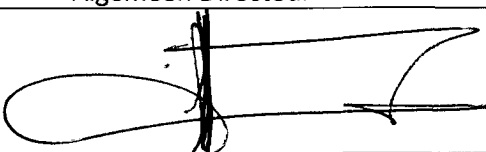
Door de clusterorganisatie wordt minstens 1 keer per jaar een opvolgvergadering georganiseerd met de deelnemende partijen van het clusterpact om de gemaakte afspraken op te volgen naar voortgang en bijsturing.

Waar nodig kunnen thema- of actiegerichte werkgroepen worden opgericht. Hierbij wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de aanwezige expertise binnen de deelnemende partijen.

De opvolging van het clusterpact is nauw verweven met de opvolging van de steunovereenkomst (HBC2016.0412), waarvan de gedefinieerde indicatoren in bijlage 4 opgenomen zijn.

Artikel 6. Overzicht namen met handtekeningen van alle partijen

Minister Bourgeois, Minister-president van de Vlaamse regering,	
Dhr. Geert Bourgeois	
	
Minister Weyts, minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn	
Dhr. Ben Weyts	
	
Minister Muyters, minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport	
Dhr. Philippe Muyters	
	
Namens Agentschap Innoveren en Ondernemen	
Dhr. Bernard De Potter, Administrateur Generaal	
	
Namens Speerpuntcluster VII	
Dhr. Danny Van Himste, Voorzitter	Mevr. Liesbeth Geysels, Algemeen Directeur
	

Het origineel van het ondertekende clusterpact zal gedurende de looptijd door het agentschap innoveren en ondernemen worden bewaard. Iedere partij zal een kopie ontvangen.

Bijlage 1: KPI's geormerkte middelen

	2017	2018	2019	Cumulatief/gemiddeld
1. Aantal start-ups in de logistiek	5	7	10	22/7
2. Aantal regionale samenwerkingen	15	20	25	60/20
3. Aantal internationale samenwerkingen	20	25	30	75/25
4. Aantal valorisatie en implementatie cases door ondernemingen	10	12	14	36/12
5. Hefboomwerking: aantal partner matchings (buiten geormerkte budget)	8	12	16	36/12
6. Hefboomwerking: aantal opgestarte projectmatige samenwerkingen met minstens 3 ondernemingen	5	6	6	17/6

* Het realiseren van de streefwaarden bij deze indicatoren gaat uit van een geormerkte subsidiebudget van 3 miljoen euro in 2017, 7 miljoen euro in 2018 en 8 miljoen euro in 2019 voor projecten van de Speerpuntcluster Logistiek.

Definitie kpi's

1. Aantal start-ups in logistiek

Aantal start-ups aan wie een extra boost/stimulering wordt gegeven door hen via de cluster een forum te bieden om hun producten/knowhow te vermarkten.

2. Aantal regionale samenwerkingen

Aantal lopende of gerealiseerde samenwerkingen tussen de speerpuntcluster Logistiek en andere (cluster) organisaties in Vlaanderen. Onder deze samenwerkingen wordt verstaan een afgesloten samenwerkingsovereenkomst, een gezamenlijke georganiseerde workshop, opleiding of event of een gezamenlijk opgestarte projectmatige activiteit.

3. Aantal internationale samenwerkingen

Aantal lopende of gerealiseerde samenwerkingen in desbetreffend jaar tussen de speerpuntcluster Logistiek en andere (cluster) organisaties buiten Vlaanderen. Onder deze samenwerkingen wordt verstaan een afgesloten samenwerkingsovereenkomst, een gezamenlijke georganiseerde workshop, opleiding of event of een gezamenlijk opgestarte projectmatige activiteit.

4. Aantal valorisatie en implementatiecases door ondernemingen

Aantal ondernemingen dat concreet na afloop van een gesubsidieerd project met geormerkte middelen een valorisatie van de projectresultaten of implementatie opstart.

5. Aantal partner matchings (buiten geormerkte budget)

Het aantal succesvolle 'partnerings' door toedoen van de clusterwerking buiten de projecten gesubsidieerd met geormerkte middelen.

6. Aantal samenwerkingsprojecten met minstens 3 ondernemingen

Het aantal succesvolle samenwerkingsprojecten met minstens 3 ondernemingen onder impuls van VIL (succesvol = project is opgestart). Dit zijn typisch gezamenlijke marktanalyses, roadmaps, haalbaarheidsstudies, demonstratieprojecten. Door de clusterorganisatie georganiseerde workshops, partnermatchingevents, lerende netwerken, bedrijfsbezoeken en/of buitenlandse missies worden hierbij niet als samenwerkingsproject beschouwd.

Bijlage 2: Hefboomwerking

Als speerpuntcluster engageert het VIL zich ertoe om een hefboomwerking te bewerkstelligen.

- Vanuit de clusterorganisatie zullen additionele middelen verworven worden via externe bronnen. Onder deze externe bronnen ressorteren:
 - EU middelen: het VIL zet proactief in op internationalisering, wat zich vertaalt in deelname aan meerdere EU projecten, hetzij als partner, hetzij als subcontractor.
 - **FP 7: 'EU Cycling Logistics Ahead':** VIL is consortium partner (€ 66.081)
 - **Horizon 2020:** VIL is consortiumpartner in drie ingediende maar nog niet goedgekeurde calls. Na goedkeuring fase 1 worden de budgetten bepaald in fase 2.
 - Call 5.2 dLogistics (Sinef-Marlo)
 - Call 5.4 Sense (ETP-ALICE)
 - Call 7.3 Future Efforts (TU Hamburg – UA)
 - **ERANET: 'CLOUD' (Logistics Operations and Urban Distribution):** VIL is subcontractor van consortium partner Logit One (€ 40.000).
 - **Interreg: H2Share (Hydrogen solutions for heavy duty transport aimed at reduction of emissions in north west Europe) :** VIL is subcontractor van WaterstofNet (€ 21.450). Project recent formeel goedgekeurd. Met dit project is ook concreet het 1ste succesverhaal van samenwerking tussen een SPC en een IBN een feit!
 - **EFRO: 'Geïntegreerde zorg: van wachtkamer tot huiskamer' (partners: Happy Aging UHasselt, Hospital Logistics, KLAV, VIL)** VIL is partner voor het werkpakket 'Assets and consumables Supply Chain'. Proposal wordt weldra ingediend.
 - Uitvoering van marktbevragingen, adviezen en studies voor derden, zoals:
 - Studie 'Ports of the Future' in opdracht van ING (€ 36.750).
 - Begeleiding van bedrijven in het kader van 'Lean and Green' (In Vlaanderen, Wallonië en Luxemburg).
- De bedrijven zullen door de cluster aangemoedigd worden om additionele middelen aan te wenden voor onderzoek, investeringen of valorisatie van projectresultaten.
 - Bedrijven betrekken bij Europese projecten waarin VIL partner of subcontractor is.
 - Bedrijven aanmoedigen om via de reguliere kanalen van VLAIO (O&O bedrijfsprojecten, KMO innovatieprojecten, KMO haalbaarheidsstudies, ...) de stap te zetten naar innovatie en zo hun competitiviteit te verhogen.
 - Bedrijven aanmoedigen om gebruik te maken van de KMO portefeuille, waarvoor VIL over de nodige erkenningen beschikt.
- Voor wat de kennisinstellingen betreft kan in eerste instantie verwezen worden naar de projectportfolio die tot stand kwam na een brainstormsessie met alle partijen uit de triple helix (zie VIL businessplan voor SPC). Daarnaast werd via de VLIR (Vlaamse Interuniversitaire Raad) met de vijf Vlaamse universiteiten concrete afspraken³ gemaakt, met name:
 - Enerzijds zullen zij betrokken worden bij de projectagenda van het VIL via de toekenning van 5 mandaten in de VIL Adviesraad/ Comité van Deskundigen. Namens de vijf universiteiten werden inmiddels reeds professoren voorgedragen.
 - Anderzijds engageren de universiteiten zich ertoe om ook hun middelen aan te wenden om projecten in te dienen op onderzoektopics die kaderen in één of meer thema's van de SPC Logistiek, zijnde Digitalisering, Flanders gateways, Omni-channel en

³ De samenwerkingsovereenkomsten met imec, VITO en de Vlaamse universiteiten werden inmiddels getekend.

Duurzaamheid. Dit engagement heeft zich reeds concreet vertaald in volgende initiatieven:

- **Screenpack:** Tetra project ingediend door UHasselt bij VLAIO in januari 2017, gericht op innovaties voor e-commerce verpakkingen. VIL is ook subcontractor in dit project voor een bedrag van € 19.950. In dit project worden ook de krachten gebundeld met VAL-I-PAC en FostPlus. Dit project kadert binnen het VIL-thema Omni-channel.
- **Data Driven Logistics:** SBO project dat gepland is om in mei 2017 ingediend te worden bij FWO door een consortium van 3 Vlaamse universiteiten, met name KU Leuven, VUB en UHasselt. Het project gaat de mogelijkheid onderzoeken om data uit een veelheid aan softwaresystemen (ERP, TMS, WMS, OMS, ...) geïntegreerd te gaan gebruiken om meer optimale logistieke beslissingen te faciliteren. Het VIL zal ook aan dit project actief participeren, hetzij als partner, hetzij als subcontractor. Dit project kadert binnen het VIL-thema Digitalisering.
- **Logistics2Care@Home:** Interreg project dat getrokken wordt door Happy Aging en de UHasselt. Betrokkenheid VIL betreft de logistieke component.

Bijlage 3: Concrete afspraken samenwerking circulaire economie en Industrie 4.0

1. Geselecteerde frontrunner projecten vanuit de projectportfolio

In 2017 wordt vanuit CE een actieve samenwerking opgezet rond twee projecten: Flanders Recycling Hub en Cilotex.

FLANDERS RECYCLING HUB

Start: juni 2015

Kick-off: september 2015

Totale doorlooptijd: 32 maanden

OVAM lanceerde in 2012 het publiek-private 'Vlaams Materialenprogramma'. Een van de in 2015 opgestarte strategische hefboomprojecten van dit programma was de uitbouw van Vlaanderen als recyclagehub voor Europa via haar zeehavens. Het VIL- project 'Flanders Recycling Hub' past in dat kader.

Opzet is om de gunstige havengebonden logistieke uitgangspositie van Vlaanderen en de aanwezige knowhow en faciliteiten op vlak van hoogwaardige recyclage aan te wenden voor het uitbouwen van een Vlaamse internationale hub voor aanvoer van materialen, recycling en gedeeltelijke export van de eruit voortkomende grondstoffen voor de circulaire economie. Verschillende Vlaamse havens (Gent, Antwerpen, Zeebrugge) komen hiervoor in aanmerking. Het gaat om een business die jaarlijks groeit en waarvan de wereld zich steeds meer bewust wordt. Daarnaast biedt dit een interessante groeimogelijkheid voor de gespecialiseerde industrie (bv. Umicore, Galloo), de logistieke dienstverleners, de afvalsector en de rederijen.

Het project wordt door het VIL en 26 bedrijven uitgevoerd, in samenwerking met OVAM en VITO.

Samenwerking met Vlaanderen Circulair spits zich toe op:

- Programma slotevent mee verspreiden;
- Projectresultaten opnemen als Best Practice op de website van Vlaanderen Circulair;
- Mede ondersteuning bieden bij beleid en achterban voor de valorisatie van de projectresultaten;
- VIL bezorgt de nodige informatie om de resultaten van dit project te visualiseren en te communiceren.

VIL zal de naam 'Flanders Recycling Hub' laten registreren als merknaam en onderneemt hiertoe de nodige stappen.

CILOTEX

Start: september 2017

Totale doorlooptijd: 26 maanden

De kledingindustrie is vandaag de dag de sector die de tweede grootste vervuiler is in de wereld (na de olie industrie). Het huidige lineair textielmodel wordt gekenmerkt door een hoog waterverbruik tijdens de productie van de grondstoffen en het gebruik van grote hoeveelheden verontreinigende chemicaliën (bv. tijdens het kleurproces).

Veel kledingproducten worden finaal nooit verkocht, hetzij op het niveau van de producent, de retailer of de winkel. Daarenboven krijgt gebruikte maar nog niet versleten kledij te weinig een tweede leven als vernieuwd eindproduct of als basis voor recuperatie van de grondstoffen. 80% van het textiel verdwijnt jammer genoeg in de afvalberg.

De sector is zich hier meer en meer van bewust en verschillende producerende bedrijven en retailers starten initiatieven op het vlak van de circulaire economie. Deze initiatieven dienen logistiek ondersteund en gevoed te worden, vertrekkende vanuit efficiënte inzamelprocessen en -systemen voor die materialen die een hoge recyclage waarde hebben.

De doelstelling van dit VIL-project is nagaan hoe door een innovatieve logistieke aanpak, waarbij de focus gelegd wordt op de toegevoegde waarde elementen van de logistieke processen (vanaf de inzameling), circulaire economie voor de textielsector met accent op katoen en polyester kledij kan uitgebouwd worden.

Met OVAM wordt besproken hoe dit project vanuit zijn logistieke invalshoek optimaal kan aansluiten bij hun lopende initiatieven.

Samenwerking met Vlaanderen Circulair spits zich toe op:

- Betrokkenheid van bij de start als partner (in natura) in dit project . Dit houdt de onderstaande zaken in:
 - o Informeren en sensibiliseren van de ruimere doelgroep via de communicatiekanalen van Vlaanderen Circulair
 - o Bewaken van de juiste accenten m.b.t. de circulaire economie
 - o Signaleren van knelpunten die vastgesteld worden bij de uitvoering van dit project en mee bewerkstellingen in voorkomend geval van een 'regelluwe' zone
 - o Potentieel mee opvolgen om project uit te rollen naar andere sectoren en linken leggen naar andere gerelateerde onderzoeken
- Disseminatie projectresultaten naar ruimere doelgroep
- VIL bezorgt ook hier de nodige informatie om de resultaten van dit project te visualiseren en te communiceren.

FLEXIBELE TRANSPORTROBOTS

Start: oktober 2015

Kick-off: november 2015

Totale doorlooptijd: 18 maanden

In 2014 startte het VIL al met het project 'Cobots in Logistics' waar collaboratieve robots worden ingezet om eenvoudige logistieke taken uit te voeren onder toezicht van een operator, zoals het plaatsen van een artikel in een doos. Het succes van het project Cobots brengt het VIL ertoe een tweede project binnen het domein van 'Smart Logistics' te lanceren. Immers, ook flexibele transportrobots, of Automated Guided Vehicles (AGV's), bieden heel wat potentieel. De nieuwe generatie transportrobots zijn flexibel, compact, hebben geen impact op infrastructuur en sommige hebben een volledig autonoom lokalisatie systeem aan boord. M.a.w. de transportrobots verplaatsen goederen in het magazijn zonder extra hulpmiddelen en berekenen bij obstakels zelf alternatieve routes.

Samenwerking met Industrie 4.0 spits zich toe op:

- Het informeren van de transitie-manager van Industrie 4.0 over de projectresultaten;
- Disseminatie projectresultaten naar ruimere doelgroep;
- VIL bezorgt de nodige informatie om de resultaten van dit project te visualiseren en te communiceren.

INTELLO CITY

Start: november 2016

Kick-off: december 2016

Totale doorlooptijd: 24 maanden

De groei van e-commerce zet onverminderd door, net als de verstedelijking. Dit betekent: meer thuisleveringen, meer leverlocaties, meer retouren en dus meer bestelbusjes in intensief bewoonde gebieden. De vraag naar een zo efficiënt mogelijke stadslogistiek is meer dan ooit actueel. Het VIL onderzoekt in het project 'Intello City' of het Internet of Things kan helpen om de goederenlogistiek in een stad zo slim mogelijk te organiseren. Het VIL werkt voor dit project samen met imec (Living lab City of Things), drie steden (Antwerpen, Leuven en Mechelen) en zes bedrijven.

In de klankbordgroep zetelen Digipolis, MOW en Polis.

Samenwerking met Industrie 4.0 spits zich toe op:

- Het informeren van de transitie-manager van Industrie 4.0 over de evoluties in dit project;
- Het sensibiliseren van de ruimere doelgroep via de communicatiekanalen van VLAIO;
- De uitnodiging van VLAIO op de meetings van de klankbordgroep van dit project;
- Het signaleren van knelpunten die vastgesteld worden bij de uitvoering van dit project;
- Het bewerkstelligen dat dit project een showcase wordt om op te hangen onder het ambitieuze programma van de Vlaamse regering 'Smart Flanders'.

2. Van het creëren van awareness naar het verdiepen van kennis van de clusterleden rond IN 4.0 en CE

In samenwerking met VIL werken we toe naar 1 concrete workshop/informatiemoment in 2017 om de awareness op vlak van circulaire economie en Industrie 4.0 te verhogen. Uit dit moment zullen de concrete doelstellingen voor 2018 gedestilleerd worden.

Bijlage 4: Performantie indicatoren Steunovereenkomst HBC.2016.0614

TABEL MET STREEFWAARDEN

	2017	2018	2019	Cumulatief/ gemiddeld
CATEGORIE 1 : OUTPUT INDICATOREN				
KPI 1. Aantal unieke actieve ondernemingen binnen de cluster	550	580	600	600
KPI 2. Aantal nieuwe actieve ondernemingen binnen de cluster ten overstaan van vorige werkingsjaar	40	40	40	40
KPI 3. Percentage unieke actieve kmo's binnen de cluster	50%	55%	60%	60%
KPI 4. Aantal start-ups in logistiek	5	7	10	7
KPI 5. Aantal regionale samenwerkingen	15	20	25	20
KPI 6. Aantal internationale samenwerkingen	20	25	30	25
CATEGORIE 2: EFFECT INDICATOREN				
KPI 7. Aantal valorisatie en implementatie cases door ondernemingen*	10	12	14	12
KPI 8. Aantal partner matchings (buiten geoormerkt budget)	8	12	16	12
KPI 9. Opgestarte projectmatige samenwerkingen met minstens 3 ondernemingen	5	6	6	6
KPI 10. Tevredenheid stakeholders	70	75	80	75
CATEGORIE 3: IMPACT INDICATOREN				
KPI 11. Bijkomende gerealiseerde omzet bij de lid-bedrijven in Vlaanderen (M€)*	30	37	45	112
KPI 12. Bijkomende gerealiseerde tewerkstelling in de transport en logistieke sector in Vlaanderen (#VTE)*	400	500	600	1.500
KPI 13. Ondertekening duurzaamheidscharter/MVO door clusterleden	100	200	300	300

* Het realiseren van de streefwaarden bij deze indicatoren gaat uit van een geoormerkt subsidiebudget van 3 miljoen euro in 2017, 7 miljoen euro in 2018 en 8 miljoen euro in 2019 voor projecten van de Speerpuntcluster Logistiek.

DEFINITIE KPI'S

KPI 1. Aantal unieke actieve ondernemingen binnen de cluster

Aantal betalende leden OF unieke ondernemingen die beroep doen op of deelnemen aan minstens 2 clusterdiensten of –activiteiten OF unieke ondernemingen die betrokken zijn bij samenwerkingsinitiatieven.

KPI 2. Aantal nieuwe actieve ondernemingen binnen de cluster

Aantal nieuwe unieke ondernemingen ten opzichte van voorgaand werkingsjaar. Definitie actieve onderneming: zie definitie vorige kpi.

KPI 3. Percentage unieke actieve kmo's binnen de cluster

Percentage betalende kmo-leden OF unieke kmo-ondernemingen die beroep doen op OF deelnemen aan minstens 2 clusteractiviteiten OF betrokken zijn bij samenwerkingsinitiatieven.

KPI 4. Aantal start-ups in logistiek

Aantal start-ups aan wie een extra boost/stimulering wordt gegeven door hen via de cluster een forum te bieden om hun producten/knowhow te vermarkten.

KPI 5. Aantal regionale samenwerkingen

Aantal lopende of gerealiseerde samenwerkingen tussen de speerpuntcluster Logistiek en andere (cluster) organisaties in Vlaanderen. Onder deze samenwerkingen wordt verstaan een afgesloten samenwerkingsovereenkomst, een gezamenlijke georganiseerde workshop, opleiding of event of een gezamenlijk opgestarte projectmatige activiteit.

KPI 6. Aantal internationale samenwerkingen

Aantal lopende of gerealiseerde samenwerkingen in desbetreffend jaar tussen de speerpuntcluster Logistiek en andere (cluster) organisaties buiten Vlaanderen. Onder deze samenwerkingen wordt verstaan een afgesloten samenwerkingsovereenkomst, een gezamenlijke georganiseerde workshop, opleiding of event of een gezamenlijk opgestarte projectmatige activiteit.

KPI 7. Aantal valorisatie en implementatiecases door ondernemingen

Aantal ondernemingen dat concreet na afloop van een gesubsidieerd project met geormerkte middelen een valorisatie van de projectresultaten of implementatie opstart.

KPI 8. Aantal partner matchings (buiten geormerkt budget)

Het aantal succesvolle 'partnerings' door toedoen van de clusterwerking buiten de projecten gesubsidieerd met geormerkte middelen.

KPI 9. Aantal samenwerkingsprojecten met minstens 3 ondernemingen

Het aantal succesvolle samenwerkingsprojecten met minstens 3 ondernemingen onder impuls van VIL (succesvol = project is opgestart). Dit zijn typisch gezamenlijke marktanalyses, roadmaps, haalbaarheidsstudies, demonstratieprojecten. Door de clusterorganisatie georganiseerde workshops, partnermatchingevents, lerende netwerken, bedrijfsbezoeken en/of buitenlandse missies worden hierbij niet als samenwerkingsproject beschouwd.

KPI 10. Tevredenheid stakeholders

Gemiddelde tevredenheid van de stakeholders over de werking van de speerpuntcluster Logistiek op een schaal van 100.

KPI 11. Bijkomende gerealiseerde omzet in Vlaanderen (M€)

Omvang van de bijkomende gerealiseerde omzet bij de lid bedrijven als gevolg van de activiteiten en projecten van de speerpuntcluster Logistiek in desbetreffend jaar. De omvang zal bepaald worden via een inventarisatie van de realisaties bij de bedrijven die betrokken zijn bij de cluster.

KPI 12. Bijkomende gerealiseerde tewerkstelling in Vlaanderen (#VTE)

Omvang van de bijkomende gerealiseerde tewerkstelling in VTE als gevolg van de activiteiten en projecten van de speerpuntcluster Logistiek in desbetreffend jaar. De omvang zal bepaald worden via een inventarisatie van de realisaties bij de bedrijven die betrokken zijn bij de cluster.

KPI 13. Ondertekening duurzaamheidscharter/MVO door clusterleden

Aantal unieke cluster ondernemingen die het principe van MVO onderschrijven en dit uiten door de ondertekening van een duurzaamheidscharter.